

The Center for Research Libraries scans to provide digital delivery of its holdings. In some cases problems with the quality of the original document or microfilm reproduction may result in a lower quality scan, but it will be legible. In some cases pages may be damaged or missing. Files include OCR (machine searchable text) when the quality of the scan and the language or format of the text allows.

If preferred, you may request a loan by contacting Center for Research Libraries through your Interlibrary Loan Office.

Rights and usage

Materials digitized by the Center for Research Libraries are intended for the personal educational and research use of students, scholars, and other researchers of the CRL member community. Copyrighted images and texts are not to be reproduced, displayed, distributed, broadcast, or downloaded for other purposes without the expressed, written permission of the Center for Research Libraries.

© Center for Research Libraries

Scan Date: October 19, 2007

Identifier: s-k-000002-n31

صاحب امتیاز و مدیر مسئول

ضیا کولہ آلب

جل - ۱ صافی - ۲۱

نسخہ نمبر ۱۰ فروردین

آب و نہ در اندر

کوچوک و محبوبہ

ادارہ خانہ سی

دہلی

حکومت دارہ سندھ

ولایت مطبعہ سی

لنفرانہ : دہلی

کوچوک و محبوبہ

مفتدہ بر چیتار علمی ، ادبی ، سیاسی ، اقتصادی مجموعہ

۱۸ جمادی الآخر سنہ ۱۳۴۱ بازار ایتسی • شباط سنہ ۱۳۳۹

مصاحبہ :

مساعہ و مساعہ

کورمک حقمز یوقدر . بو ابگنچی نوم
حرکتدہ . اتہام ، نامی وریلیر اوحالہ ،
یر آدام قناعتدن دولای تحفہ ایدیلیر
فقط ، اتہام ایدیلیر من .
بعضی کیمسملر وارددرک منطقی خطا

بر آدامک بڑہ یا کش کوردون بر
احداثیہ منشی بر خطا ، نانی ایدیلیر ،
بو حرکتدہ . تحفہ ، آدی وریلیر .
فقط ، بو آدامک بڑہ یا کش کوردون
اجہادنی ، اخلاقی رقابت ، موریدہ

ایله اخلاقی قباحتی تهریق ایدمه منزل. قارشیلرنده کی
آداماری یالکز غلطیه حقلری وارکن ،
اولری اتمامه قادر واریرلر .

بونلرک شو بولده کی حرکتلرینه
(ایغولرانیس = مساعفه، مزاک) آدی
وریرلر . بعض کیمسه لرده ، منطقی خطا
ایله اخلاقی قصورک آری عیلم اولدنی
بیله کارنیز ، بر آدامی قناعتدن دولای
یالکز غلطیه قالمیش-یرلر ، اونی هیچ
بر وجهه اتمامه یاقشمازلر . حتی بونلرک
نظارده بر آدامک قناعتی - ایستردوخلو
اواسون ، ایسترسه یا کاش اولسون -
دائما محترمدر . یوقناعتده منطقی بر خطا
کورمه لری بوحرمته خلل ویرمن ، ایشته ،
وکیلر لوشو بولده کی حرکتلرینه =
مساعفه و دینبار ،

بونلکه راز ، هر هانکی بر قناعتک
منافعه یا کاش اولدنی ادعا ایدمه بیلمه مزده
قولای دکلدلر . بولبر اداده بولونه بیلمه من
ایچین ، المزده کافی مقدارده علمی و منطقی
دیللر بولونمی لازمدر . دیلکه المزده
کافی مقدارده دیللر بولونمیزن بر آدامی
قناعتدن دولای غلطیه حقمز بوقدر .
مساعفلی بر آدام اوله بیلمه من ایچین ،
بوغضیه بیده نظره آلمه من لازمدر .

بعض حررلر ، مساعفه و منافعه
اولوقی مساعفه ، یاخود تسامح ،
کلملری قوللانمده درلر . حال بولکه مساعفه
قرانمزجه ایندوازانس و کلمه نیکه مقابیلدر .
ایندوازانس ، بر آدامک اخلاقی قصورلرینه
اوز یونق دیمکدر . مساعفده ، هر یجهده
عینی معنیه دلالت ایدر . کورولوبوریک
تولهرانیس ، ایله مساعفه ، آراسته
درن بر فرق واردر . تولهرانیس حاجی
بر کیمسه ، انسانلری منطقی خطالرنده
دولای اتمام ایتمه ده ، اخلاقی قصورلرنده
دولای اتمامدنده کیری دورماز . دیلکه
تولهرانیس ، مساعفه ایستزام ایتمز . بالعکس ،
تولهرانیس حاجی اولانک ، مساعفه
اولکامه منی لازم کلیر . ایشته ، بوسیدنی
دولای ، بز تولهرانیس مقابلی اولوق اوزده
مساعفه و کلمه نیک قوللایلمه منطقی واردر .
بواکی خصصتک اخلاقی قیمتلری مقایسه
اولونوبجه ، کورولورده مساعفه اخلاقی بر
فضیلت اولدنی حالد ، مساعفه اخلاقیجه
بر نفیسه ماهیتنده در . پیغمبر افندیملرک
عصرده کی مسلمانلر ، رأینده اسابت ایلمه
بر مجتهدک اوز ثوابه ، خطا ایتن بر
مجتهدده بر ثوابه مانلی اولدینه قائلدیلر .
بو حال ، مساعفه نیکه بارلاق بر مثالدر .

بر انعطاف دوشه شردی . هر کسی بزی
برینک اخلاق مزلفه مساعه اید بوردی .
و تسامح و گله سنگ مناسی و قاریاقل
مساعه و در . بزی بزی قوت و تول اید .
صنایر آراسته تسامح و آزادی . مثلا ،
قوز و پولیت منورلر ، مستبد دولت
آداملر بک نظاملریه ، بونلر ده قوز و پولیت
منورلرک هر وورلو اخلاق مزلفه کوز
یوم و بوردی . بوقارش بقل مساعه دن
دولای زوالی خلق از بابوردی . فقط ،
اوروپا ک عیلمزده که آشکار دوشنا نظریه
نهایت . بزی ملتجه دالمش اولدیمز بوردی
او بوردی او باندوردی . قهر مانلرک
و قهر ان مانلرک بونلرک قهر مانلرک
وطنلر و عداوتلر ، دوشمانلرک بصر
آبانه لک لک کدک قورولدی ، سیمدی
ایسه ، چابو جاق ، اساعلی رزقی ایسه بولر .
بوتر قیتک باشا بجه شرطلری مساعه تی ترک
ایکک و مساعه تی محوی رعیتا خانه کشر بکدر .

ضیا کله آلب

سیاسیات :

امت تسانندی

مستمانلرک مجموعی برامدر . امت ،
دجه مشترک اولان انسانلرک مجموعی دیکدر .

و تانلرده ایسه ، مساعه جیلک نادر اولدینی
خاله ، مساعه جیلک چوقدر . اخلاقی بر
اقلاب یا یقه چایشدیمز بوزمانده ، وایی
اهمیت و نظریه ده سولک درجه اعتنا ایتمش
لازمدر : مساعه جیلکدن یوقی برون
صیریلدی بزمساعه جیلک تمامیه صیریلدی بزمساعه
مساعه ، و اجتماعی حریت و کمال
اساسی شرطیدر . اجتماعتن دولای ،
هر طرفدن ایتملر اوضرایان بر آدام ناصیل
هر دوشونه بیایر ؟ مساعه اولمایان تانلرده
علم . فلسفه کیم بیلکیر رزقی ایدمز .
قوز و شرطلر آورو واده نجه فاسوفلر
کتابلرک بزار بزی بزی یاقیدیلر ، بوسیله
قوز و مطا آورو واده ، علم و فلسفه جده اید
زیاده گیرده قائلی بر جهات دنیا سیدی .
آورو واده بونلرک ایزیلری ، هپ مساعه ک
وجده ایلرده حاکم اولمستدن سولکرا باشلادی .
بونلرک ایسه ، آورو واده یکیدن حاکم اولانه
باشلایان . مساعه و در . آورو واده کیدجه
مادباشلور ، اقتصادی اختراسلر هر کون
بر آدام ایلری آیدجه ، اخلاقی مکورملر
بر آدام کیم به چکاپور : بوحاکم سولک
باجیمین مسموی بر کلامدر . اسلام
طایفه ایسه ، حکمی حرکت کوز و تلمکده .
مهلانلر . رواج عسردلرک اخلاقی

هرمانك فردلري آراسنده برملت، تساندى
 اولدني كي، هرمانك فردلري آراسنده ده
 ديني رتساند واردر. بوديني تسانده
 (امت تساندى) ده دينيار.
 خرسه يالاق مانده، قاتولكار آدى
 برامت، بروقتانلر آرى برامتر.
 خرسه يالاق، اعتقادلره عبادتدده كي درين
 فرقلردن، دولاي برى برندن مستقل ابكى
 امته اربلشدر. اسلاميتدهده سنى ونه
 فرقلري وارنده، بو آيرلق اساساً
 سياسي برآيرلقتن عبارتدر. بوايك
 زمريك آراسنده اعتقاد و عبادتجه بويوك
 فرقلر يوقدر. بوسيله، اسلاميتده سفير
 آرى برامت و شيعيلر آرى برامت اولمايوب،
 بومذهبلر هر ايكي سنى امتده داخلدرلر.
 اسلام امتي، (اهل قبله) آدينى آلان بوتون
 مذهبلري عتودر، بنا عليه بومذهبلره
 منسوب اولان بوتون اسلام جماعتلري،
 خليفه حضرت نرئين دينك بويوك امامي طائيفلر.
 شيعهدهده قدار، خلافتك ساطنه
 باغل اولمسي، بوحقيقك ميدانه چقمه سنه
 مانع اولوبوردى. شيعدى، كور و بورزكه،
 سنى جماعتلر دينسلر قدار، مثلا
 هندستانده كي اسلاميلىك ريشي بولونان
 (آغاخان) دم خلافت ميسله سینه علاقه دار

اولوبور. اسلاميلىك شيعى مذهبك
 ريشه سيدر. ينده زيدلر ك امامي ده شيعى
 بومذهبك ريشي اولدني حاليده، خليفه
 حضرت نرينه افتد اديور. ايرانيلىكده
 خلافت مقامندن بويوك خدمتله بكمه كليمه
 شيعه يوقدر.
 مسلمانلرده بوتون اهل قبله ك ريك
 امت تشكيل اقمسي وعينى خليفه سنى مشرتك
 رئيس طائيفسى سوك درجهده قائده ليدر.
 چونكه بوسه ورنده، خلافت مقامي،
 اسلاميتك وقتيله باطناسه سياسي اختلافلر
 دولاي سيله آريش اولدني مختلف مذهبلى
 علمي قوتلر واسطه سيله رلش بويولم.
 و اسلام اتحادى، آدى وريلن رلشه،
 ايشنه بوديني آكلاشهدهون عبارتدر.
 انگيزلر، اسلام طائفي اسارت آلتده
 طونه يلك ايچين رمدن بوي اسلاميتده كي
 بومختلف مذهبلى رى رى عليه تشويق
 ايتمن سى نرينه محور اتخاذ ايتملردي.
 فقط، انگيزلر اسلاملى ديني رنفرقيه
 دونورمك ايچين نه قدار چايشديلر،
 مسلمانلر اوقدار برى رينه چيچينه
 ساد بادلر حوزكه، مسلمانلر چه كندى
 آلا نديكي اختلافلر و حاله ميسله سوره.
 بومختلف ميسله سینه باشه ديلر و منسوب

سپاسبارك قارشىمى بويوك ركستاخاقدىر .
 انگىزىلر ، متاركەدن سوڭرا بويوك تاختاغا
 ھەرىكەتنى تەبئىي ئىستىدال . فقط نەتىجەدە ،
 بويون مەسلىھەتلىك اويانغۇ . - اسلاملارنى
 امت تساندىك آرغۇ . سبب اولدىلر ،
 انگىزىلر ، ياۋاش ياۋاش اويغۇدن اويانغۇ .
 بويون اسلام تانك كىندىلر بىك بويوك
 دوشمان طائىفە باشلادىلر بىك آڭلادىلر .
 تساند ، دائىما تىھكە قارشىبىندە آرتان
 رىقۇندىر . بويون آنادىۋاۋ خاقى ئاسىل
 بونان تىھكەسى قارشىبىندە قىياچە ، سارىلەرق ،
 مەسلىھەتلىك بىكەنە كىرەبىسە ، بويوك بويون
 اسلام اتىدە انگىزىلر تىھكەسە قارشى مەنۋى
 راۋردو خالىدە بىكەنە . بويوك بويوك
 بىكەنە مەنۋى - لاسى وارەكەرى (پروپاگاندا) ،
 اۋنە كىمى (بويونلار) دىر . انگىزىلر ، زىمە
 عىكرى مەنۋىدە رىسالىيە ، اسلام
 اتى بويونى مەنۋى سالاھەت دائىما اۋنەكە
 بىكەنە قەلەمچى . بىكەنە ، لوزانە انگىزىلر
 ياپەجەنەز سىلچ ، رىدولت سىلچىدە ، دىۋات
 سىلچى ، بىكەنە مەنۋى سىلچىكە فەلەتتە
 نىيەت وىرە . مەنۋى سىلچىكە فەلەتتە
 دىۋر دىۋر مەنۋى . اسلام تانك ، دائىما پروپاگاندا
 اۋنە بويونلار انگىزىلر بىكەنە چاشەمچىدە .
 انگىزىلر ، مەنۋى جەلەلدىن داھا پەقەت

اولان بويونى ساۋاشدىن قورقۇنۇق
 ايسىتىلرە ، زىمە دىۋات سىلچىدەن باشقا
 رىدە امت سىلچى ياپەجەنە چاشەمچىدەلر ،
 بويونلار باشلىچەمچى . اسلام اولدىلر بىك
 مەسلىھەتلىك ياپەجەنە وازىچەكە ھەيى تىھكە
 اتمەلەيدىر . بويونلار ياپەجەنە تىھكەدە ،
 اسلام امتىك تساندى كىندىكە ، آرغۇ
 وازىچەكە ياپەجەنە چاشەمچىدە .
 انگىزىلر دىۋاتى ھەيى شىرەنە ،
 مەنۋى مەنۋى ، خىيالىي نىيەت اولان
 سىلچى خىيالىيە سىلچى شىخ - لاسى ، سىلچى
 شىرەنە لىدە طەقە ، اسلاملار آراستەكە
 امت تساندى بويون مەنۋى اولدىلر دىھە
 قوھم ايدىۋر . بويونلار ، بىكەنە ،
 مەسلىھەتلىك امت تساندى آرغۇ مەنۋىدە .
 ھوم مەسلىھەتلىك نەزەردە انگىزىلر مەنۋى
 دىن خىيالىيە ھوم مەنۋى خىيالىيە ، بويونلار
 اسلام تانك انگىزىلر بىكەنە دىن تانك بىكەنە
 مەنۋى بىكەنە مەسلىھەتلىك مەنۋى .
 كىچىك كۈن لوزانە كۈنلۈك كۈنلۈك بويونلار
 مەنۋى ھەيىلەنە غەيى نەتىجە بويونلار
 بويونلار اسلام تانك ، بويونلار كۈنلۈك بويونلار
 نەزەردە ، بويونلار ، انگىزىلر ،
 نەزەردە مەنۋى اولدىلر ، اسلام اتى
 نەزەردە بويوك ھەيى مەنۋى اولدىلر .

جناب حق ، بوتون مسلمانلری بوشرفه
مظهر ايقين وانكيزلرك توجهنه نائل
هيج رسلان پرافايج ۱

ضياكده آلب

رحمت :

بمقوب قسرى بك

رحمت مؤافقه ، اشنالقم اوزون سنلرك
مصولدر ، چوق اسكيدن رغزتهك ادبي
علاوه نده پچه ، دوواغه ، تلوتولاره ،
قادىلق وقايدلر مزه خال يازلرين اوقوشده
اوزماند نبري ، نلنمه بمقوب قسرى امضاسى
طاشيان ياز بلره قارشى درين رانجذاب دويارم ...
اوده اسكيدن حياتى ظاهرندن كورنه
برچوق كنچ محردلر كي زنكدن ، سوزدن
جچهكدن ، نهن و نهاردن بحث ايدردى
بر آرائق اوى كورولموش خرافلردن بحث
ابتدى بويابنجى اولدين قادار بزه ضريب
كلن موضوعلر ، محردى سوه نلري نلاشه
دوشيردى . اوني برچوقلردى ده ، چقه ااز
رسوقاغك باشنده ساندلر . چوق چكمندن
زنكدن زنك كرم محرد ، آوده سندن
برافدينى منلاقى ، شافقين برچوق كيمسلك
دوشونوشارنده آلامه قسرى ابلت ابلتلى .

اوشبمدى ، حياتك لديانى كورن برسامدر .
اولك اويانيق ، چالاك روسى ماورالرده
دولاشان برسياحدر . يقوب قدرى اقليملرك
اسرارى دويان ، طوراغك ازلى قوقوسنى
آلان آقاچلرك خشيرديسندن مناجيقاران
برحمت اسبقدر . چشيد ، چشيد شعرلك
عصاره سنى امدى . روحنه مارض اولان
درين برپورغونلقدن سوكر ، آنجق بر
نقطه ده ماجاه بولايلى . . . رحمت :
بوازيه اوني حياتك بوتون چركي اولان
شباريه عصيانكار كورپورز . سوك فلاكت
اوزرنيه اسكى چاشفيسى قائبدين استانبول
ايچنده ابداع ابتدى اوده كي نامهك روحى
طرى ، طرف دولاشد بريور . فقط
باشك ، اميدسزلكك هائله ايچنده
چيرينان قبلرلك هئانكي برصيه جى اولك
چيلاق روحى تطين ايدم بيلر . . . ناق
آيلرحه نهر وحنه بر آشنا ، نده قايه بر
اوردى بولايبور . بويوك بردافه كي
يوكسوب . آلچالان اطرافه يابيلان انسانلرك
لانديسنى دويبور . وسانك چناق قاهده ،
فامايده ، قافقاسياده چكيلان عذاب ،
كوردان هائىر عجماره صرغ مملكت ،
سوشى و ولديككه شيداي به قادار قانع
اولديش بوانسانلر ايچين نعل ائش

قدری رحمتله ادیانزه یکی رفوفو ، یکی
رشریت یکی والای برنور کنیریور .

علی رحمت

اجنایات :

قیمت نفسیمی ، یوقسه شیئیمی ؟

برشینک مقدس ، کوزول ، ای .
دوغرو ، قائملی ، پاده آغیر-فتلرندن برقی
حائز اولمسی ، برقیقه مالک اولمسی
دیمکدر . بکندیکنز ، سودیکمز ، آرزو
ایندیکمز شیلره ، بوقیمتلردن برینه ، ایکینه ،
یاخود برقاچه مالک اولدقلرندن دولای
انجذاب دیارز . مثلاً حجرالاسودى برزمانلر
(قرامطه) طائفسی ، مکر ممدن آغیردیلر .
اوزمان مسلمانلر برمیليون خروشی و بره دك
بوطاشی قرامطه دن کیری آلدیلر . بوطاشی ،
ساتون آللهرق اسکی برینه قونوانچهیه
قادر اسلام امتك وجدانی راحت ایتمدی .
بوطاشیه بوقادر قوجه کوسر بله-بک-بی نه در ؟
اسلام غصه لرینه کوره اولنک ، یارک
یعنی مقدس طایفه سیدر . مردن ،
خصوصی برامت طرفندن مقدس طایفان
برطام اعتقادله عبادتلك مجموعیدر .
مقدسات ، دینی قیمتلر اولدینی کهر ،
حسنات یعنی ایملکرده اخلاقی قیمتلردر .

دکدی ؟ شیمدی کوشده ، بوجاقده سنین
عایل ، مفلوج سقط انسانلر هپ بونلر
ایچین بوبله متروک بره انقاض اولمش
دهیدیلر ؟ لوند ، صبیح باقیشلی کوربوز
کنجلی ، حدوده ، ثلومه آفیشله ،
نوازشله کوندرنلر بونلر آراسنده دکدی .
سانک ، استانبولده هیچ رشی اولممش
کبی خاقی ساکن ، شندی بوجالنامک
روح درمالهور . اوچوق سودیک
استانبولدن ایگره نیور . عشقه کوسور .
قلبه برضایت کایور . کوکلی اووتاجق
برر آرایوردی . برآن کایورک : بر
آنادولو سودامی ایچیه ، ایچیه اوخراب
آواره قلبی دیدیکلر یور . آنادولو ایچین
قاینده بر-ودا تونبور . استانبولی ترک ایلبور .
آنادولوبه کچبور دیگر بوتون حکایه لریده
درن برکوزله عتیدر . بعقوب قدری
بکک -حرلی اسلوبی سایه-نده ترکیمنز
ساده قالدله هرجهده یکی برشرك نظر افکله
روحی صاریور . آووج . آووج بک رحالک
نازه براتی برمنهندن سرن واسپرانی
زلالی صونیور . شیمدی به قدار هیچ بر
کیمسه مشکوف اولمایان برطامه قوری
آچبور . رحمت اوطله برمدخلدر . بعقوب

یعنی ، اشیاك مادی طبیعتنه استناد ایدرلر .
بومعثلینی (فلسفه دوشرو) عنوانی
مقاله مزده ایضاح اتمش اولدیمزدن وراده
یکدن بحث ایتمه جگر .

بهضیری طرفندن اقتصادی قیمةكده
مادی عد اولوغمو . فی قیمة اولان
صیق رابطه دولایسه در واقعا رجوق
شیلر قائدهلی اولدقلری ایچین اقتصادی قیمة
مالکدرلر . مع مافیه ، برطاقم باشه شیلرده
واردرك بالکز دینی قیمتدن دولای اقتصادی
برمای مالکدر . حجرالاسودك مسامانلر
طرفندن برملیون خروشه ساتون آلمی
کی بعضی شیلرده اخلاقی قیمة
دولای اقتصادآده قیمةیرر . ددرلرون قالم
برقائه برتذاری یابجی ادره کچمسه ،
اشتراسی ایچین بیکارجه لیرا ویربله یلیر .
برطابونك بیکارجه لیرایه صایامه سی
بدیی قیمةندن ، نك نسخه دن عبارت
یازمه بر قذابك بوبوك برمبله ساتون آلمی ده
معاملوی قیمةندن دولایدر .

بو حاله نظراً ، اقتصادی قیمة اکثریتله
دیگر قیمتلرك مشترك بر اولچوسی وظیفه سی ده
کورمکده در دینله یلیر .

فقط ، حقیقته ، قیمتلر بری برینه
غیر قابل ارجاع اولدیندن ، اقتصادی

برآدامه ، رایشه ، رقاعده یه ای دیدیکمز
زمان ، اولره اخلاقی برقیمت ویرمش
اولوروز . کوزله ککرده بدیی قیمتدر . بر
چچک ، برطابویه ، برشمره ، برقیمة یه
دولای بعضی انجذاب ، بونلرك بدیی قیمتلرندن
دولایدر . عشق و دوستلق صورتنده کی
انجذاب ایدر بدیی قیمتلرك ایدر .

برکتابه ، برطالمه ، بردتوره کورتدیکمز
قابلده ، معاملوی قیمتلرندن دولایدر .
برماکنیه . برعلاجه ، ته کنیک رقاعده یه
کورتدیکمز رغبت ده فی قیمة دولایسه در .
معاملوی قیمة (دوشرو) گامسه یه ، فی
قیمة ده (قائدهلی) گامسه یه اقامه ایدر .
اقتصادی قیمة ده (بر) تعبیرله قائده اولوروز .
المالک ، انجینك ، دانته لالرك ،

کورکلرك فوق الحد برمالی اولماسی فی قیمةندن
یعنی قائدهلی اولماسندن دولای دکدر .
کونشك ضیاعی ، هوا ، صو کی شیلر
صوک درجده قائدهلی اولدقلری حالد ،
اقتصادی قیمةندن یو (بر) دن محروم درلر .
بونلر حقاًه یابله حق اك مهم تدقیقی
اولا قیمتلرك مادی اولوب اولما یقی . ثانیاً
قیمتلرك شیئی اولوب اولما یقی آرامقدر .

ذکر ایتدیکمز قیمتلر آراسنده بالکز
معاملوی قیمةنله ، فی قیمة مایدر ،

قیمت باشد. هیچ بر قیمت اراکه
ایده من . مثلاً بر مصحف شریف ساون
آله منی زمان بدلی قاج غرو شد در دینیه من .
هر به منی قاج غرو شد در دینیلیر . چونکه .
مقدس بر شی و مناری طرفدن هیچ بر
بدل . مقابلنده ساله ماز . اخلاقی . بدنی .
عامی قیمتلی حائر اولان اشیا به عین
ماهیتند در می یا خود طائولی ر بارکار
میلار لرله آتود . مقابلنده ساله ماز نفس
بر طابو ک ساون آله منی ایمین و بریان
بوکسک . مبلغ . هیچ بر زمان اوتک
حققی بدلی اوله ماز .

دوان و طیزی نور نازان . معجزلی
فهر مانده علی الهامه مأمور لر درجه سنده
ممثلر و برینور . اگر معش . ترجکدن
خدمتک بدلی اوتلی لارم کسه دی . و ذانک
خدمتلی اودومک . یروزی ک یون قملری
کافی کلدی . حققی بر ستمکاره فداکار
بر مأمور کی حققی بر طلکده خدمتلی
بارا اله اولچله من دیمک کدنی . اخلاقی .
بدنی . معنوی خدمتک انصادی بهارم .
اونک معنوی قیمتلی لوسترمه معنوی
قیمتلیر . اولچونکدر . مقایسه ایتمکده
بری برینه ارجاع اولونمقدن مزهدر لر
شیمدی کلم . قیمتک شئی اولوب

اولامه منی مسئله منه . بعضی فیا سوفر به
یونون قیمتلیر نفس بدلی . شئی دکدر .
یکی سوسیولوژی بونکده عکسلی اثبات ایده رک
فلسفه یو یوک بر خدمت ایتدی سوسیولوژی به
کوره . قیمتک هیچ ربمی فردک اراکه منه
تا به دکدر . رافانک بر طابو سنه مالک
ولان بر جامل آدم - رسدن هیچ ذوق
آلماقه برابر - یو طابو ک بر قیمتلی حائر
اولدنی بیار . الماسه . ایچی به و نجوق
نظریه باقار بر کیمسه . یونکر خار جده
یوک بر قیمتلی اولدنی یونکر خرد دکدر .
یوک دلیلی شوه رک و آدمی الهیه کچن
نه شهور بر طابو ی نهده . بالماس یاخوه
ایچی کردانی سواقه آتاز لر . یونکر
گندیلری ذوق آلماقه برابر . خاق نظر نه
یوک قیمتلی حائر اولدقارینه بتم و نلری
یوک مبلغر مقابلنده صانع ایتلر .

قیمتک نفی اولامه منی فردی اولامه منی
دیمکدر . قیمتک شئی اولامه منی . اجنای
اولامه منی دیمکدر . فی الحقیقه . اشیا ک قیمتلی
فردی دکل . اجنای ر .
قیمتلیر عمومیتله افکار عامیه مسنددر
بر شئی مقدس . این . نوزل . حتی
دو غرو و قائده طایان ایتدا افکار عامه در .
فردلر یو قیمتلی افکار عامه حاضر

نه قادر تجیل ایدیورسه، انکیزلرله یونانیلاری ده
اوقادار تاهین ایدیور .

مع مافیه ، بو دو بقولری یالکز اسلام
امته منحصر ظن ایتمه لیدر . جهان
افکار عامی دیدیکمز او نامتانی وجدانه
قورکلری تجیل وانکیزلرله یونانیلری تاهین
ایدیور . انکیزله ، جهان حربنده کی
حقصر مظریفه نک نشوه یله حالاسر خوش
اولدینی ایچین بواکی بین الملل اوکار عامه ک
کندی عامنده کی فطی حکملری دویه میوره
او درجه ده رسمله مشکه ، بوجهان شول
اوکار عامه لک تقدیس ایتدیکی قهرمانلری،
لوزامده کی مرخصلریک هذیانلرله چور و نه که
چالیشور : نه بوبوک غفلت !

ضیا کولک آلب

دیاربکر آبدلرندن

اولو جامع کتابه لری

(۱۴)

۷۳۵

سنة

بو کتابه نی کورک ایچین بلدیبه اجزا
خاله سنک اوکندن سهای بازارینه کچرکن
باشکیزی ، جامع دیوارینی کورده جک

بولورلر . حتی الماس ، ایخی کی براده
آغیر شیلره ، بدیی و اقتصادی قیمتلری
ویرنده افکار عامه در . افکار عامه فردلرک
اجتهاد و اراده لری خارجنده اجتماعی بر
شائیدر . بناء علیه ، بوشائیده استیاد ابدن
قیمت لک ده هم شیتی و شائی هم ده اجتماعی
اولمسی لازم کایر .

افکار عامه عامه نک کوچوک و یا خود بویوک
اولدینه نظراً ، محلی ، ملی و بین المللی
اوله یایر . بر هوقده ، شخصلرک قیمتنی
تاهین ایدن محلی افکار عامه اولدینی کی،
بر ملت ایچنده دولت آداملریک یا خود
علم و صنعت متخصصلریک قیمتلری تقدیر
ایتدده ملی افکار عامه در .

فقط ، داتلرده فردلر کی خارجی بر
افتکار عامه نک مرابعه می آلتدده در ماتمز
بوکون ایکی تورلو بین المللی افکار عامه نک
سامت افکار عامه بله جهاز افکار عامه نک
موجودیتی حس ایتدکده در ، وطنمزه کی
قهرمانلر یالکز وطنداشارمن طرفندن
دکل ، بوکون اسلام امتی طرفندن تجیل
اولو نقددر . بوکون ، بوکون اسلام عالی
بر تک وجدان کی دو یور، دوشونو یور ،
اراده ایدیور . بوکون وجدان اسلام امتنک
افکار عامه سیدر . بو افکار عامه ، ماتمزی

وجهه . صاعه و بوقاری به چه ویرمک
 گافیدر . کتابه ، اوزری قورشون او حمله
 قابی اولان اصل جامع چایه ننگ شرقه
 باقن دیزارله تشکیل ایتمی مئشه ده نام
 بر سطرله بو سطرک رسولی آشاغیمه
 راشدرمش بر سطر پارچه سندن عبارتدر
 ونه خله یازیا بدر :

بسم الله الرحمن الرحيم جدد هذا الخايط
 والمنازل في ايام مولانا سلطان الملك الصالح
 شمس الدنيا والدين ابن مولانا السلطان
 الشهيد المنصور اعز الله انصاره وذلك
 بالاشارة العالیه الملوایة المملکيه والحسامیه
 حسام الدنيا والدين حرس الله تعالى وذلك
 بنظاره العبد الفقير الى الله تعالى الحاج مجاهد الدين
 بن صلاح الدين بن سيف الدين في سنة خمس
 وثمانين وسبعمائة .

کتابه پک بوکسه کده اولدیفندن
 (سبعمائه) کلمسی (خسمائه) کی
 کورونور فقط بشیوز سنه لرده بورلده
 کوفی یازی قولالاش واسلانس کورولمه مش
 اولدیفندن شهیمز کندی کندیه حل
 اولونیور .

هر حاله کتابه ناک قونولسند کی مقصد
 بر دیوارک و بعض اوطه لک بکیدن پایدیفنی
 آکلا قدر .

کتابه ناک شمدیکی شکی و بولوندیفنی
 دیوارک حکمدارله لایق بر دیوار اولمامسی
 بونک اصلی یری بورامی اولدیفنه دلالت
 ایدبور ، احتمال کتابه داها صوکرالر
 پایلان بویوک تعمیرده بورایه قوش اولماید
 اکر کتابه ناک یری هیچ دیکشمه مشه او حاله
 شمدی اوراده کوردیکن دکاتلار کمالا
 برر منزله یه بولجارد وطایه مخصوص
 اقامت محلی اولدیفنه شه قلیور .

کتابه یی (ایلغزیه = اردین)
 آرتقیل ندر (ملک شمس الدین صالح کبیر)
 نامه بورایه وضع ایدن (مجاهد الدین) ک
 کیم اولدیفنی او کرمه منم . (بویوک
 شمس الدین صالح) دینیلن آرتقی حکمداری .
 معلومدرک (۱۳) نوووله کتابه ناک صاحی در .
 کتابه دکی (بن سلطان الشهيد المنصور)
 قیدی شمس الدین صالح بابای بیجم الدینک
 شهیمز داها حوق سوله ن ، بر آدی ده
 (ملک المنصور) اولدیفور و کندی ناک شهید
 ابدلیدکی یزه آکلا نیور .

(۱۵)

سنه ۸۷۴

بو کتابه اوزون حسن عابددر و دیاربکرده
 آقی قویونلارک هیچ براری اولدیفنی ظن

شمدی کیمه نك توره ميه چكى بربرده
بولونار بوكتابه اوزون رزماندن بى بر
اخير آفاجنه نولى قالمشدى .

جامع حاويله نك ضرب قابله نندن
چچه بايرده بى خانه نيتك اوزره سوله
دونلورسه سول قولده جامع بناسنك
ييتديكى بردهكى ايلك قابو كنه نك بولوندينى
رل قابو سيدر . شمدى بوش اولان و سار
برمنظره كوستون بوقالى بر ، احمال اولجه
اوقاي برمنظر نغدى . ائال ويسان اوزولر نك
وبلكه داهان باشقه نيك ره شمدى ميدانه
اوليان فهرلى ، احمال ورايدى . فقط
بوگون بى قارمداجه بىنى اوكره نك
قابل دكلر .

(۱۶)

—

جامع حارسيدر خلاره بيدر رالفك
باشندهكى بوو حجر نك نوشه سده اوو ،
ظريف برتون باشدى اورايده ، احماله
توره ، شادرواك ويا حوضك سوبى
آقئتان ذات طرفدن اوچوك مهابادهكى
نسخ ماريلره يازدرلمش بر كقابه داهان
كودولور ، فقط ارقادار بولمش كه نازيخى
حقى سارلى ييه بللى دكل اوقونه بيان
رلى شودر :

ايدنلرله بوغلنى ابطال ايدم چك بر ايدم اولدينى
ايچين بك قيمتلى در [۱]

كتابه اولوجامده شمدى شافيدك
نماز قبلدقلى طرفك قبله جهته طهاريدى
بوش ، اطرافى پالى واوستى آچيق برده
جامع نجره لر نك اوسقنده در ولسه نك
يازمشدر :

بسم الله الرحمن الرحيم انعامه مساجده
من آه ن باله الى آخره امر مسله واقق عليه
من ماله ولانا السلطان الملك العادل العالم
الامير المؤيد المظفر المنصور البابدار حسام
الدنيا والدين سلطان الاسلام والمسلمين قاهر
الفجرة والمنوردين ابو النصر حسن بهادر
ابن على بن عثمان خلداه ماله ولسه
واقض على المالىن له واحسانه ذلك فى
سنة اربع مائتين وثمانمائه على يد عبد الشيع عيسى بن
الشيخ ابراهيم الدوى [۲] رحمه الله . [۳]
بومهم كتبه نك يواندينى ديوار بر
حكمرده همبله يايماش ديواره بگزه ميوره
كتابه نك اساساً فونولدينى ديوار ، ظنه
كوره ، بوديوار دكلر .

[۱] اوزون حسك سولورده دورت
كتابه سى داهان كودولور .
[۲] بوبله يازمشدز .
[۳] بوراده بر قاج كله اوقونه ميور .

المال [۴] المبارك المدا
الله تعالى عرين
نفع عليه

بودن سورا عثمانی دورینه ماند
کتابه لار باشلابور

خلاصی

اوروپاده کی اجتماعی بحرانک سببی

اون دو فوژنچی عصرده کی اوروپاده
سوسیالیزمک بویک برانکشفه مظهر اودی.
ایکی اقتصاد نظریه لری . حقوق نظریه لری
تزلزله اوغرای . برچوقی اختلاله اخلی
حریرله آهوله ندی . وقادار عمومی ،
بو قادارد . دو سولار حرکت مانطیع سنی
اوله مازدی . شسبه سز . بو حریرلک ،
اجامی شایقیدن دوغمنر طبیی - بیلری ،
اوله حقدی

شعور اجتماعی بیلردن دورقام ،
دوربانک - بیی اقتصادی تکاملک معروض
اولدییی رغیرطریقه بیلکده بولوبور . فی الحقیقه ،
اقتصادی تکاملک صفحه لری حقدی تکاملک
صفه لریله مقایسه ایلدیلجه ، اقتصادی تکاملک کی
رغیرطریقه بیلک کندیلک قدر کوز . چار بورد

[۴] بویله یازمیشدر .

حقدی تکاملک رنجی مرحله سی
(سمیه حقدی) در . بدوردده بولورلار
نده جمیعته حقدی برحق بولورلار . سمیه
حقدی سولاری بویولک عاقلیه ، اورته
عاقلیه ، کوچولک عاقلیه والی نهامت فردلره
قادار انقسام ایلدی .

سمیه حقدی برطرفدن بویله آشایی
ده غرو اینرکن . دیگر جهتندده بوقاری
دوغرو چاقوردی . خصموصی حقدی
ماهیقده بولونان سمیه حقدی قدر
حقدی دوغدی . ایکی تورکلرده عمومی
حقوقک ابتدا (بوی) لورده دوغدی
سولرا سیراسیله کوچولک ایل ، اورته
ایل ، بویولک ایل زسولردن کچرک
خاقانی و تهاب ایلخانلق دایره لریله قادار
چقدی (تورک دولته تکاملی) عنوانلی
مقاله لر مژده کویتر شدک .

بو حقدی تکاملک (ملنار جامه سی) یته
قادار چیقماز ، چقی نه معلوم ؟
اقتصادک تکاملده بویله ایکی جهتی
اولسایدی . اقتصادی تکاملده بر خسته لری
واردی . دوغرو اولمایه جقدی . فقط ،
اقتصادی عمل بویله ایکی جهتی اولور
وقوعه کلدی . فی الحقیقه ، ملکیت ،
ایجاد سمیه آراشدده مشترک ایکن ، سولاری

بر عدالت تشکیلاتی ده وجوده قلمی ایچندره
بو کونکی سو-یا لزم بحران و وجوده کله در .

ضیا کوله آلب

حکایه :

— کویلو احمدلک عشقی —

احمد ، دیار بکره اوج ساعت مسافه ده
بر کونده اقامت ایده ردی . سوز و حقی
طانی بر کمنجیدی . فقیر اولدینی ایچین
ایرجه چیفت سورمه زدی . انجق ، زنگین
چیفت جیلرک ایلک بهارده جیوانلری اوتارمن
صوک بهارده خرمندلر سامان طاشیر ،
قشینده جوبانلق ایده ردی . هنوزیکرمی ،
یکرمی بش یاشلارنده اولاز احمد بورولاق
بیلمز بر اشقیافله چالیشیدی . . . ارادن
نه قادر زمان کچدی بیلده بورم . اولک
جوان نظرلری اطرافنده یاشه ، ملاله
بکزمور مورخقلر صیرالاندی او ، کونده
برازدها زیور ، رنگی صولبور ،
ازلیوزکی اوموزلری دوشوک ، ایاقلری
درمانمزدی برچوق کنجارد کوردن
بوکی علامت احمدن سپاسنده ده باشقه
برقله قلبه و تو بوردی . بو حال کیند کجه
مراقفی . وجب اولیوردی .

بر کون پیکار باشنده اوموزلرنده دولو

کرک مالکیت ، کرک اولک یرینه قائم اولان
میراث کیند کجه دارلاشان حائله دأره لرینه
انحصار ایتمک باشلادی . مثلا اوسترالیا
عشر تلمنده سمیه فردلری وارث ایکن ،
جاهلیت عربلرنده میراث عصبک الی
سلاح طوتان قسمته انحصار اشدی .
اسلامیت میراثی (اهل فرائض) . حصر ایتمک
چالیشدی ، آوروپاده ایسه ، میراث دأره سی
(عیال) . ، یعنی بابا ، آنایله چوجوقلرینه
قادر دارلاشدی . مالکیت ایسه بوس بوتون
فردپاشدی .

اقتصادک (فرد ، دوشو) اولان
بوتک ملنه مقابل ، رده (جمعیه دوشو)
رتکاملی اولقی لازمدی . فردی مالکینه
قارشى رده اجتماعى مالکیت تأسس اتمه لیدی .
فردی استحصالک یاشنده ، برده اجتماعى
استحصال بولونمالیدی ، خلاصه ، فردی
اقتصادک فوقنده بر اجتماعى اقتصاد
تشکیلاتی وجوده کله رک فردی استحصاللری ،
تداوللری ، اقساملری ، استهلاکارى
تنظیم چالیشمالیدی . ناسیلک حقوق عامه
تشکیلاتی کندی حیاته انکشاف ویرمکله
برابر ، . فردی حقوق تنظیمنه وعدالت
دأره سنده جریاتنده چالیشیر . احواله
حقوقى عدالت تشکیلاتی کی ، اقتصادى

ایک سو دس قسمی بوکله عشر کلیوردی .
 همان یاشادم . ایلک سوروشمده ، کونشک
 قیزغین آنشلیله یان جهرمه - نی خفیف
 برینک بورودی . دستینی یره برافندی ،
 الارقی اوروور . صاف کورلی اوردک
 عجوب یره بائیوردی . ارتق فرست
 کلندی روحی کیرن دردینی ، آجیسی
 سوردم . ابتدا - وایله مک ایسته ممدی .
 اصرار ایتم . سویله یاجک کبی اولدی .
 هر نه دسه اغرینه قادارکن سوزلی تکرار
 یوقوندی . سنز ، ساکت تکرار دستیلربی
 اوموزلرینه آلدی . یاواش ، یاواش
 اوزاقلاددی . اوکوندن سوکرا هر
 کوروشمده جهره - سنده ها قویو بورو .
 شوقلرک آرتدینی کوریهوردم . آیلر ،
 سینه لرجه کسکین ، اریدییی اضطرابی
 - سویله به ممدی . احمدک بو حال کویده
 برچوقلرینک ده دققی جلب ایتمشدی .
 ارادن ایچه زمان کچدی . برکون کویک اخنیاری ،
 موسی یانمه کلدی . . . مسئله نی آچدی .
 احمد ، مختارک قیزی فاطمه بی - سویوردمش .
 کویک ایلری کلنلرندن برقاچی بو حال اواقف
 اولمشار قیزی بابا بدن ایسته مشلر . اوده
 احمدک فقیرلکدن بختله رد ایتمش . . .
 بو آجی خبری دوپان احمد ارتق

چایشامیور . قوبونلری اونارمق ایچین
 چوله کیتدیکی زمان حیوانلری باشی بوش
 براقیورقاول چاییور بعضا کده دالغین ، دالغین
 دوشونورکن - ورو داغیلوردمش بوسوزلرله
 ارتق احمدی چومانقده قوالا نامایا جقلربی علاوه
 ایندی احمدک - مصومبتی بیابوردم فقط
 برتورلو اختیار ایقناع ایدمه دم نهایت احمدک برینه
 باشقه ریسنی طورتدیلر . اوارق کویده بللی باشلی
 هیچ زرایش کورمه یور . آتقیا سرسری ،
 سرسری ، دولاشیوردی . بعضا پکار
 باشارنده فلیه دو قونان - سویله عشقه ، فرقه
 دائر آجی ، آجی مانیلر سویله ردی . بمضاده
 جوز آجینک فوبوو سیرین کولکیمی
 آلتیده اورنورلو اندی برافادینی قوالی ،
 چالاردی . . .

ارادن بر زمان کچدی . کویک زنگیلرندن
 رستم آفانک اوغاونه فاطمه ک نشانلاندینی
 دوپولادی فاطمه ابتدا موافقت ایتمش فقط
 بابا - سنک اصرار ، تهدیدینه دایا نامایه اراق
 ناچار راضی اولمشدی . احمدک زمان زمان
 سرت نظرلرله رقیینه باقدینی کورن
 کویایلر ، صرف رستم آفانک خاطر ایچین
 احمدی بوسه وتون کویدن قوغدیلر . . .
 ارادن سنه لر کچدی . احمدک سوز و سازی
 اونودولدی . هر پکار باشنه کیتدیکم زمان

جويز آقاچنك آلتندە دفن ايدله. في وصيت
اغش . . .

بوني . . . موسي بك نر بكارده
ايكي دامه ندهمت ياشنك بارلاميني كودم .
او كوندنبري عشق ايچين قديره، قديره
ئولن ، احمده فائد رسوز اچايديني زمان
پوتون كويليك نو كسلرنده . و آهك قايارديني
حسن ايدرم . . .

علي زهمت

تصحیح

(۳۰) نجی نسخہء دہ دوزء انوکز :
پاکبشاقلہ بی دہ دوزء انوکز :

صحیفہ ستون سطر

۹ ۲ ۹ (قافلاماند) دکل
(قالفاماند)

۱۰ ۱ ۱۶ (نسیمہ ستانہ) کل
(نسیمہ ، ٹینین و ستانہ)

۱۰ ۲ ۱۶ (الغامی) دکل
(الغامی)

۱۱ ۱ ۸ (بسم) دکل (بسم)
۱۱ ۲ ۶ (نصیہ) دکل (وہف) و

(ابافارہ) کل
(ابافارہ) ولہ جعفرہ

اولك يانيق فغانی ايشـيدبر كي اولور .
قارمدين قايـم سـزلاردی . اراتق توبيلار
توهم ايتديكي تراكمه زالي اولماسـی
احدك جوار كويزك برنده ساكني اوسـو
ياشاديني دويولاشـدی . . . آرادني اوچـ سـفه
كچـمشـدی . حـزيرلك صـيغاق كوئـليك
برنده ایدی . كويه كئيدم اوزون سـاعتلرك
يورغونلغي راز ديكاندبرمك ايچين جويز
آقاچنك سـرين كواكـسـنه قـاووشـمق ايچين
خيزلي ، خيزلي يوريوردم .

قولافارمه چاربان برسي نهي رازتوقف
ايتيردي . ديكلدم برسي اغلايوردی .
سرمه ايلرلهـم . جويز آقاچنك سـرين
كواكـسي آلتندـه يايـشمـسـ برـسـارك ووردنه
برقايـن قايانـش اغـلابوردی . اياغمك
جـقار يـني سـيدـر باشـي قـالـدـی . حـيرتـلـه مـاقـم
وقادـن قـاطـمـه يـدی . نـيمـك مـزاري اولدـيني
سـوزدـم اوـه جـقرا نـ برـسـله اـحدكـه يـديـم و اوـزا
قـلاشـدـي يـلاخـره كـويه كـلـدم هـر كـسـده تـو كـويه لـاشـي
دريـن بر حـرمـت حـسي واردي . حـوا دني
و بر مـكـده عـجـلـه ايدـن . موسـي نـي كـورـمـز كـو رـياغـه
كـلـدی . سـوالـي بـكـا مـكـسـريـن . سـويـلـدی بـزم و بـدي
نـدـنـدـن سـوزا اـحدـمـا يـلـده . كـيـشـنـسـ جـهـلـري
سـباحـلـره قـادر عـبادت ايدـن زـمان . ذـان غـلامـش
ئـولـه جـكـنه يـانـين سـو كـيايـنـك او چـوقـ سـودـيـكي